

An van der Vleuten

KIJKEN NAAR BOEKEN

Voor een aantal onderwijsgevendenden brengt het hieronder besproken lespakket niets nieuws. Maar voor anderen kan een gedetailleerde lessenserie een zinvol hulpmiddel zijn en een stimulans. Er staan vrij te gebruiken suggesties in, geen voorschriften. Soms wil je best iets, maar heb je een steuntje nodig. Menselijk en dus normaal.

'Plezier, dat is de belangrijkste voorwaarde tot lezen.'

Met deze slogan openen de schrijvers van *Kijken naar boeken* het voorwoord. *Boekpromotie* is hun uitgangspunt. Op de meeste scholen waar aan boekpromotie gedaan wordt, staat het thema of de inhoud centraal, de 'buiten-kant' komt op de tweede plaats. Maar natuurlijk bestaat er een relatie tussen boekomslag, illustratie en inhoud. Via dit project worden jonge lezers aangezet tot een bewuste keuze van een boek met gebruikmaking van visuele gegevens. Ervan uitgaande dat bij een gemotiveerde keuze een andere relatie ontstaat tussen lezer en boek.

Omdat veel kinderen op school boekbesprekingen verzorgen en er daarnaast steeds meer kinderjury's komen, wordt er ook aandacht geschonken aan recensies en boekbesprekingen. *Kijken naar boeken* bevat achtergrondinformatie voor de docent. Verder hoort er materiaal bij voor de leerlingen (zelf te kopiëren uit de handleiding), een leskist (te leen bij de schoolbibliothekendienst), en enkele exemplaren van een drietal boeken: *Ronja de roversdochter* van Astrid Lindgren, *Kleine Sofie en Lange Wapper* van Els Pelgrom en *Redt de spoken* van Eva Ibbotson.

Het lespakket is bedoeld voor de bovenbouw van de basisschool en de brugklassen van lbo en mavo. Het bestaat uit negen lesopzetten die samen een logisch geheel vormen, maar waarin naar eigen goeddunken lessen wegge laten of vervangen kunnen worden. Ze zijn zeer overzichtelijk opgesteld, met formulering van doel, duur, materiaal, organisatievorm en indeling. Met andere woorden: ook iemand die nooit aan boekpromotie heeft gedaan, kan met deze lesbrieven uit de voeten. Op deze manier hebben de samenstellers voor een zeer praktisch bruikbaar boek gezorgd en er is niets op

tegen dat creatieve en ervaren leraren, geïnspireerd door deze handleiding, eigen materiaal gebruiken, zoals ook in de suggesties voor het vervolg is aangegeven.

De lessen variëren van opzet: individueel, met tweetallen en in groepen; er worden werkbladen gebruikt, boeken, videobanden, cassettebanden en films. Wanneer leerlingen antwoorden formuleren, wordt vaak om motivering van dat antwoord gevraagd. Er wordt een beroep gedaan op de zelfwerkzaamheid en de creativiteit van de leerlingen.

De doelen die de samenstellers formuleren bij de lessen hebben meestal betrekking op de relatie inhoud-illustraties/omslag. Zo is het eerste doel: Het boek 'bepalen' aan de hand van de omslag. En het tweede: Informatie verwerven over het boek door beeld en tekst te bestuderen en relatie te leggen tussen omslag en inhoud. De leerlingen krijgen bijvoorbeeld een kopie van een boekomslag (zonder tekst). Daarbij hoort een werkblad met opdrachten. Enkele voorbeelden:

- Schrijf acht dingen op die je ziet op de fotokopie.
- Wat heeft je buurvrouw of buurman opgeschreven?
- Heeft die andere dingen? Welke?
- Kijk nog eens goed naar de fotokopie. In welk land speelt het verhaal denk je?
- Als je goed naar de kopie kijkt, lijkt het boek je dan: droevig, mooi, saai, interessant, vrolijk, spannend?
- Waarom denk je dat?

Maar ook komen er doelen in voor die meer creativiteit beogen, zoals bijvoorbeeld het maken van een omslag. Daarbij moet gelet worden op vlakverdeling, typografie, voorstelling en het uitnodigende karakter dat dit omslag moet hebben.

Hoewel boekpromotie voor de jeugd al lang geen onbekende zaak meer is, mogen we toch zeggen dat met deze lessenserie een eigen kijk op deze materie gegeven wordt, doordat een min of meer onbekend facet ervan belicht wordt. Een praktisch handboek met veel bruikbaar materiaal en ideeën die weliswaar niet allemaal nieuw zijn, maar misschien toch wel meer aandacht verdienen dan ze over het algemeen krijgen. Voor veel basisschoolleraren, die

incidenteel wel eens op dergelijke wijze met jeugdboeken werken, en zeker voor veel brugklasdocenten, zal het materiaal nieuwe mogelijkheden bieden. Illustraties zijn voor kinderen van essentieel belang. Wanneer ze de relatie aan kunnen geven die er natuurlijk bestaat tussen boekomslag, illustratie en inhoud, leren ze een bewuste keuze te maken en is de kans vergroot, dat ze meer plezier krijgen in lezen. En:

'Plezier, dat is de belangrijkste voorwaarde tot lezen.'

Annerieke Freeman & Huub Lamers (samenst.) *Kijken naar boeken. Lespakket over omslagen en illustraties voor de bovenbouw van de basisschool en de brugklassen Ibo en mavo.* Utrecht, LOKV, 1986. Prijs f 15,—.

kort & krachtig

leesvoer

Leesgoed

Leesgoed is een tijdschrift voor wie zich interesseert in wat en hoe kinderen lezen. Het is de voortzetting onder een andere naam van *En nu over jeugdliteratuur*. Naast artikelen biedt het vaste rubrieken, waarin kinderboeken en vakliteratuur besproken worden en verslagen van manifestaties, studiedagen etc. en ander nieuws te vinden zijn.

Een abonnement kost f 45,90 per jaar. Daarvoor krijgt men zes nummers van ongeveer 40 in bescheiden mate geïllustreerde bladzijden. Besteladres: NBLC, *Leesgoed*, Postbus 93054, 2509 AB 's-Gravenhage, tel. 070 — 14 15 00.

Speerpunt lezen

De sociale en culturele aspecten van het lezen blijven in het speerpuntenbeleid met zijn beperkte invulling van 'leesvaardigheid' buiten beschouwing. In diverse werkgebieden (onderwijs, bibliotheekwerk, uitgeverijen) is veel ervaring opgedaan over andere dan leestechische aspecten die bepalend zijn voor de wijze waarop kinderen met boeken omgaan. Deze kennis kan helpen bij het bepalen van de geschiktheid van leesmateriaal, het diagnostiseren van leestekorten, het opheffen van milieuspecifieke blokkades en taal/cultuurbarrières. De bundel *Speerpunt lezen* is een verzameling van 17 artikelen binnen deze bre-